

2019/2020 KESKKONNAKÜSITLUSE KOKKUVÕTE

2019. aasta novembris viidi Tartu Lasteaed Lottes läbi laste ja töötajate seas keskkonnaküsitlus. Küsitluses osales 37 last vanuses 5-7a (65%) ja 18 töötajat (60%). Järgnevalt analüüsitakse laste ja töötajate vastuste tulemusi temade kaupa eraldi.

Teemad:

1. Info, teavitamine ja kaasamine
2. Elurikkus ja loodus, õueala
3. Kliimamuutused, energia
4. Globaalne kodakondsus, tervis ja heaolu
5. Meri ja rannik, vesi
6. Prügi, jäätmed
7. Transport

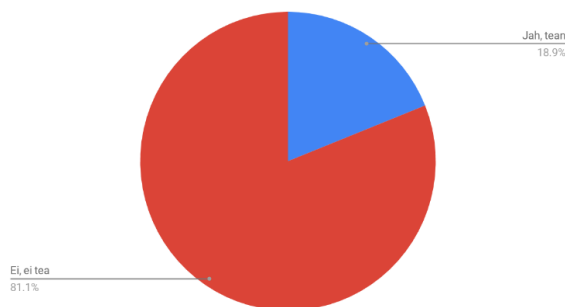
LASTE VASTUSTE ANALÜÜS

1. INFO JA TEAVITAMINE

• Kas sa tead, et meie lasteaias on Roheline Kool?

„Jah“ on sellele küsimusele vastanud 7 last. 30 last ei tea Rohelisest Koolist ja on vastanud „ei“. See ei tähenda, et lapsed ei toimeta meie lasteaias keskkonnategevustega, ilmselt ei ole õpetajad tutvustanud Rohelist Kooli lastele ja ei viita tegevusi läbi viies Rohelisele Koolile kui suunaandjale. Tark oleks järgmisel õppeaastal laste silmaringi Rohelise Kooli osas laiendada. Kui teavad lapsed, siis on enamasti teadlikud ka vanemad (laste tegevused ja areng lasteaias pakub vanematele huvi).

Points scored

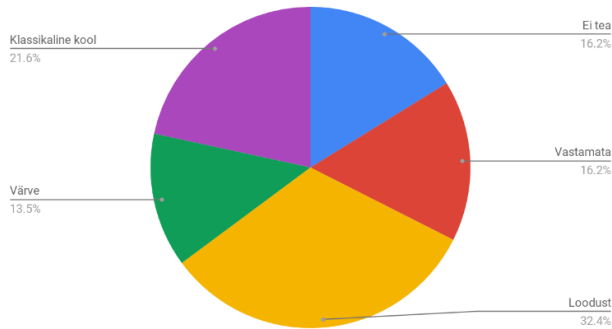


• Mida saab õppida Rohelises Koolis?

Tulenevalt sellest, et lapsed ei tea midagi Rohelisest Koolist, siis ei oska nad ka vastata, mida sellises koolis saaks õppida, või teevad oma pakkumised. Nii on 6 last öelnud, et nad ei tea, mida seal õppida saab ja 6 last on jätnud vastamata. 7 last on vastanud, et seal võiks saada õppida teadust, tähti, kunste, inglise keelt, tarkust, kirjutamist, autosid. Ilmselt on vastused tuletatud teadmistest, mis neil on olemas kooli kohta. Ka on 5 last arvanud, et äkki Rohelises Koolis saab õppida värve, eriti rohelist värvi (üks laps neist arvab, et võib-olla seal koolis on rohelised pardid). Samuti nutikas vastuste tuletamine nimest.

Samas on 12 last pakkunud, et Rohelises Koolis saab õppida loodust, taime mingeid asju, puud, lilli, lehti, muru, kõike mis meie ümber on ning prügi sorteerima ja lilli istutama.

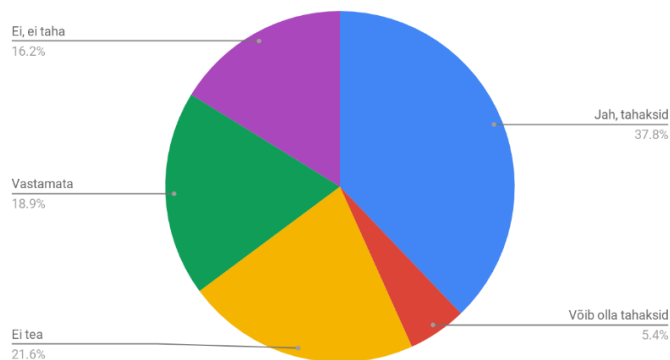
Points scored



- **Mis sa arvad, kas sinu ema ja isa tahaksid ka Rohelise Kooli tarkusi õppida?**

14 last on arvanud, et isa ja ema sooviksid sellise kooli tarkusi õppida küll. 2 last on kõhklevad ja on vastanud, vist ja võib olla. Ei tea on öelnud 8 last, vastamata on jätnud 7 last. Kindla ei on öelnud 6 last. Ilmselt ongi lastel keeruline otsustada selle üle, mida ja kus nende vanemad tahaksid õppida. Võib-olla on lastel lihtsam otsustada kui sõnastada küsimus teisiti. Näiteks: Kas vanemad tahaksid sinuga koos Rohelises Koolis toimetada?

Points scored

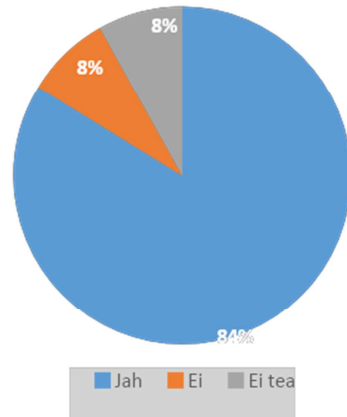


2. ELURIKKUS JA LOODUS, ÕUEALA

- **Kas oled õues õppinud ja loodust uurinud? Too mõni näide.**

Enamus vastanud lapsi on kindlad, et nad on õues õppinud ja loodust uurinud. Kolm last vastasid küsimusele „ei“ ning kolm polnud kindlad. Võib oletada, et nad ei mõistnud küsimust, sest meie lasteaias õpitakse õues ja uuritakse loodust sageli.

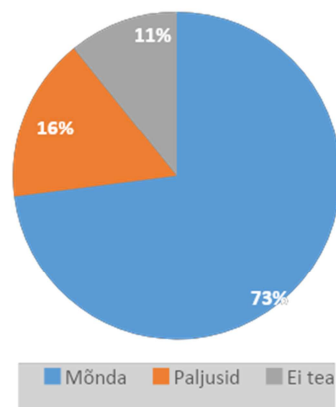
Rõõm on tõdeda, et enamik lapsi naudib looduse uurimist ja nad oskavad nimetada väga erinevaid tegevusi, mida nad õues on teinud, mida seal uurinud ja õppinud. Näidetena nimetasid lapsed, et nad on tutvunud lähemalt puude ja taimedega, korjanud prügi ning on lähemalt vaadeldud looduses leiduvat (käbid, suled, lumi, putukad jms), on tundma õppinud metsa. Kindlasti loome edaspidigi lastele palju erinevaid võimalusi õues õppimiseks ning looduse uurimiseks, et suurendada ja kinnistada nende teadmisi neid ümbritsevast loodusest (sh elurikkus).



- Kas tead, millised loomad, linnud ja putukad elavad lasteaia õuealal?**

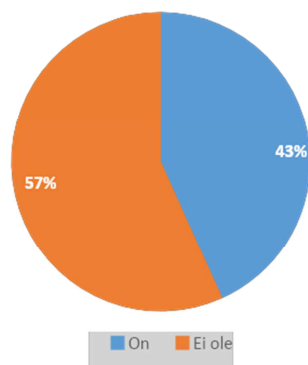
- KUI TEAD: Nimeta kolm looma, lindu või putukat, kes elavad lasteaia õuealal?**

Enamus lapsi vastasid, et nad teavad loomi, kes lasteaia õuealal elavad. Oli lapsi, kes ei osanud nimetada ühtegi looma ega lindu. Lindudest olid kõige tuttavamad varesed, kajakad, tuvid, tihased, varblased, suitsupääsukesed. Putukatest olid teadmised suuremad (eelmise aasta lõpus õppisime neid ühe uurimistöo raames lähemalt tundma), tunti ära kõrvahargid, rohutirtsud, lepatriinud, kärbsed, sääsed, põrnikad, mesilased ja sipelgad. Nimetati ka ämblikke ja tigu. Edaspidi tasub rohkem tähelepanu pöörata loomade, lindude, putukate jt õigetele nimetustele (vares - hallvares, künnivares; tuvi – kodutuvi, kaelustuvi jne).



- Kas õpetaja on sinu käest uurinud, kui palju taime-, looma- ja seeneliike sa tead?**

Üle poole lastest vastas „Ei ole“. Võib järeldada, et õpetajad oskavad laste teadmisi uurida nii, et lapsed ei saa sellest ise aru.



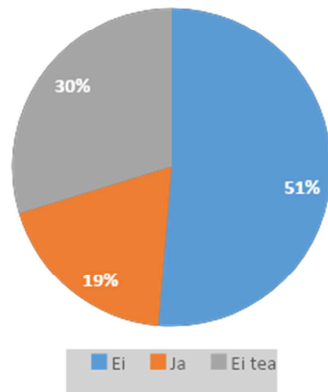
- **Missuguseid juur- ja köögivilju oled oma rühmaga peenramaal või rühmas kasvatanud?**

Valdav enamus on kasvatanud porgandeid, kurke, tomateid. Kasvatatud on ka kartuleid, sibulaid, maasikaid, rabarberit, herneid. Leidus ka lapsi, kes ei ole rühmas midagi kasvatanud. Rõõmustav on, et suurem osa lastest (19) nimetas rohkem kui ühte taime, mida on kasvatanud. Võime järeldada, et taimede kasvatamine on laste jaoks oluline ja meeldejääv.

- **Kas lasteaia õuealal on ala, mida ei niideta, et Sa saaksid seal taimi ja putukaid uurida?**

Üle poole lastest on kindlad, et meil seda ala ei ole. 7 last arvasid, et on ja 11 last ei olnud kindlad. Suure tõenäosusega peavad lapsed niitmata aladeks aiaääri, kus on muru kõrgemaks kasvanud.

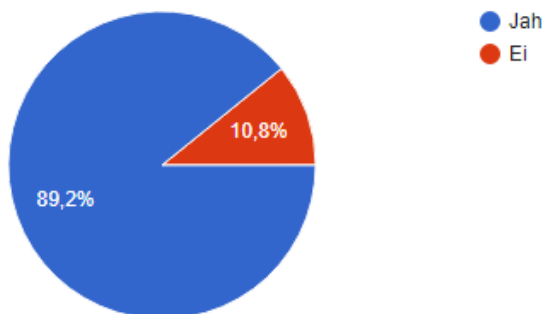
Kas lasteaia õuealal on ala, mida ei niideta, et Sa saaksid seal taimi ja putukaid uurida?



3. KLIIMAMUUTUSED, ENERGIA

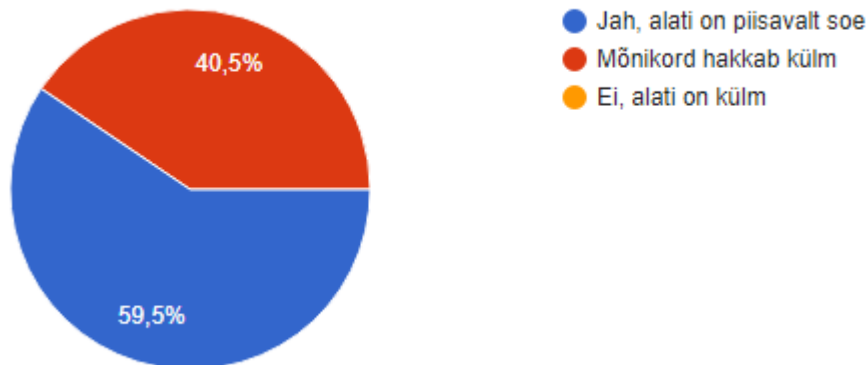
- **Kas kustutate ruumist lahkudes tule?**

33 last kustutab ruumist lahkudes tule, 4 ei tee seda. Võib öelda, et lapsevanemad ja õpetajad on teinud hea töö. Edaspidi võiks uurida, kas lapsed teavad, miks on vaja ruumist lahkudes tuli kustutada. Kas nad teevad seda sellepärast, et nii on öeldud või teevad seda sellepärast, et see hoiab energiat kokku?



- **Kas rühmaruumis on soe?**

22 last leidis, et rühmaruumis on alati piisavalt soe. 15 last vastas, et mõnikord hakkab külm.

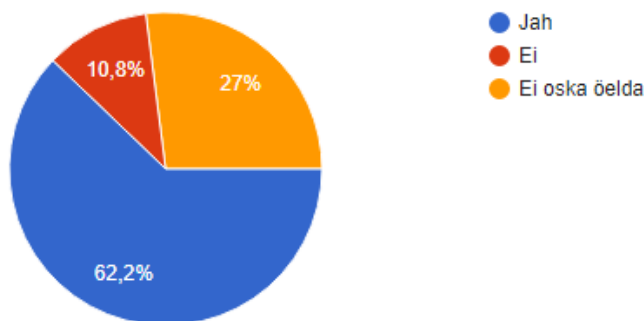


- **Mida saad teha, kui külm hakkab?**

Tegemist oli avatud küsimusega. 32 last vastasid, et saab panna midagi soojemat selga (kampsun, pusa fliis). Üks lastest vastas, et tal pole kunagi külm. Pakuti ka järgmisi variante: minna sooja kohta; teha endale sooja (laps pani käed enda ümber), panna uks kinni (kõiki variante pakuti korra). Üks lastest ei teadnud, mida teha, kui külm hakkab. Lapsed teavad, mida teha, kui neil peaks rühmaruumis külm hakkama. Kui mõni laps ei tea, saab täiskasvanu teda suunata.

- **Kas säästad paberit?**

23 last vastas, et ta säästab paberit, 10 ei osanud öelda, kas nad seda teevad ning 4 vastasid eitavalt. Võib oletada, et mõni lastest ei saanud küsimusest aru või ta ei tea, mida tähendab paberit säästma. Edaspidi võiks uurida, kas kõik lapsed teavad, mida see tähendab ning alles siis küsida, kas ta säästab paberit.



- **Kuidas saab paberit säästa?**

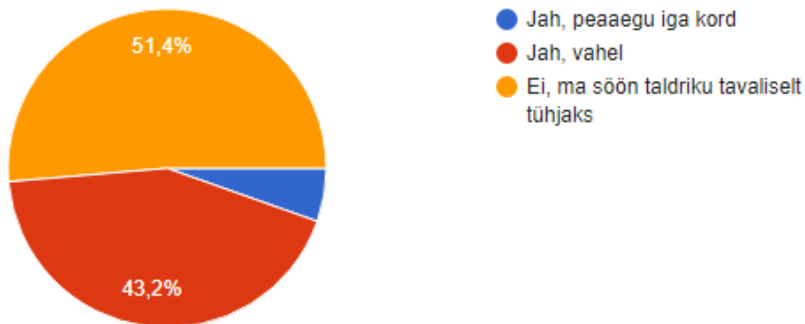
7 last ei osanud antud küsimusele vastata ning vastamata jättis 2 last. Rühmas võiks lastega arutleda, mida paberi säästmine tähendab ja kuidas seda teha saab ning miks on vaja üldse paberit säästa.

Paberi säästmiseks pakkusid lapsed järgmisi variante: joonistan mõlemale poolele, võtan vähem paberit ja ei viska seda kohe ära, ei raiska, löikan paberit ainult äärest, joonistan/kirjutan väiksemalt, kui paberit enam kasutada ei saa, panen paberikonteinerisse. Kõige huvitavam pakutud variant oli selline: kui Sa arvad, et paberit ei saa enam kasutada, siis tegelikult saab (nt motiivauguraud). Ehk siis suunamise korral saab paberit kasutada

vägagi otstarbekalt. On rõõm tõdeda, et nii mõnigi laps pakkus paberi säästmiseks mitut varianti.

- **Kas sa viskad lasteaias toitu ära?**

19 last vastas, et sööb taldriku tavaliselt tühjaks. 16 last viskab vahel toitu ära ning 2 last peaaegu iga kord. Vastuste põhjal võib väita, et lapsed on üldiselt head sööjad ning ei viska toitu ära. Kindlasti jätkame sellega, et lapsed saaksid endale ise sobiliku portsjoni tõsta ning motiveerime toitu maitsma.

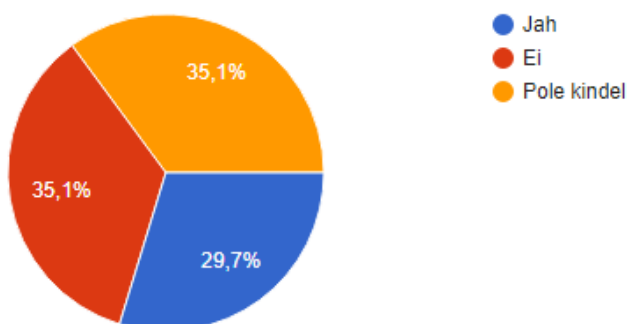


- **Mida saab teha, et lasteaias visataks vähem toitu ära?**

Enamus lapsi vastasid, et söön kõik ära või tõstan vähem süüa. Mõni laps arvas, et meil ei visatagi toitu ära. Nii nagu eespool välja toodud, siis kindlasti jätkame sellega, et lapsed saavad endale ise sobiliku portsjoni tõsta.

- **Kas meie lasteaias kasvatatakse maitsetaimi?**

13 last vastas eitavalt küsimusele, kas meie lasteaias kasvatatakse maitsetaimi. Sama palju lapsi polnud kindel, kas kasvatatakse. 11 last vastas küsimusele jaatavalt. Ilmselt jäi lastele segaseks sõna „maitsetaim“. Edaspidi on otstarbekas küsida, mis lapse arvates maitsetaim on ning kas ja milliseid meie lasteaias kasvatatakse. Ja kindlasti käsitleda teemat ka rühmades.



- **Kui "Jah", siis milliseid maitsetaimi kasvatatakse?**

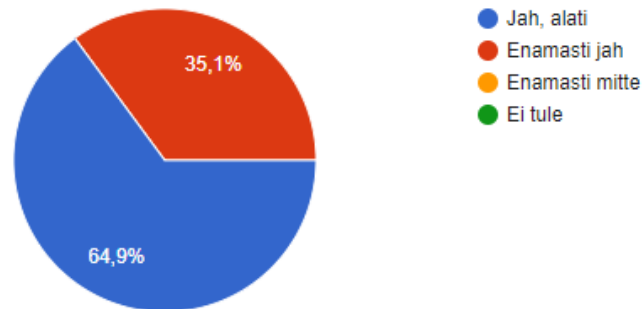
Valdav enamus lapsi ei osanud küsimusele vastata. Kolmel korral vastati till ja ühel korral tšilli. Lisaks pakuti kartulit, pihlakat, juurvilju. Mis tähendab, et lapsed ei tea mõistet „maitsetaim“. Rühmades tuleb antud teemale suuremat tähelepanu pöörata. Selgitada mõistet ning pakkuda erinevaid võimalusi maitsetaimede tundma õppimiseks ning õpitud teadmiste kinnistamiseks

4. GLOBAALNE KODAKONDSUS, TERVIS JA HEAOLU

- **Kas tuled lasteaeda hea meelega?**

Saame rõõmustada, et lapsed tulevad lasteaed hea meelega.

37 vastust



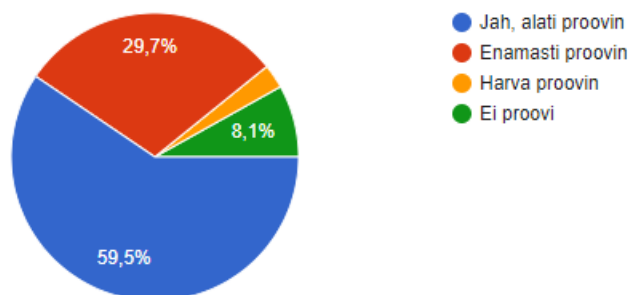
- **Kas sul on lasteaiaa kellegi poole oma murega pöörduda? Kelle?**

Enamus lapsi vastasid jah (nimetasid enamasti õpetajat, siis sõpru, üks laps ka karu), kahjuks leidis ka kaks last, kes ütlesid, et neil ei ole oma murega kellegi poole pöörduda. Kindlasti jätkame vaimse tervise teemade käsitlemisega.

- **Kas sa proovid kõiki toite?**

Küsitlusele vastasid lasteaia vanemad lapsed, väiksemate laste seas on proovimisvalmidus ilmselt väiksem. Vanemate laste proovimisvalmidust võib mõjutada ka see, et nad saavad ise toitu tõsta. Tulevikus võiks lisaks uurida, kuidas lastele lasteaia toidud maitsevad.

37 vastust



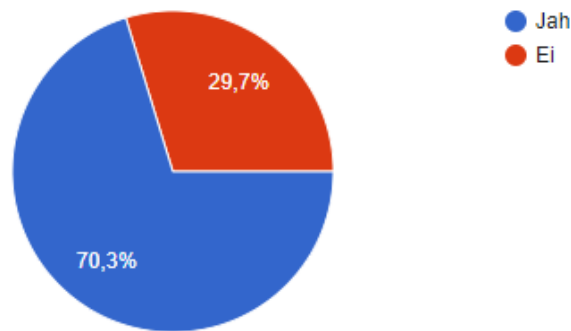
- **Miks on oluline süüa erinevaid toite?**

Enamus lapsi oskasid nimetada, miks tuleks süüa erinevaid toite, vastanutest ainult kolm ei osanud nimetada. Lapsed nimetasid, et siis sa kasvad, see on tervislik ja saad teada, kas toit maitseb sulle või mitte.

- **Kas sa käid iga päev õues?**

Suurem osa lastest ütles, et käib igapäev õues. Need, kes ütlesid, et ei käi igapäev õues, põhjendasid seda enamasti ilmaga (sajab, tormine, külm), mõni laps tõi välja, et mõni kord lihtsalt ei taha või unustan, üks laps ütles, et haigena ta õue ei lähe. Tulevikus võib rohkem selgitada mõtet „Pole halba ilma, on vaid halb riietus“.

37 vastust



- **Miks on oluline käia õues?**

26 last tõid välja, et õues saab värsket õhku hingata. Lisaks nimetati, et õues saab teha, midagi mida toas ei saa (joosta, jalgrattaga sõita, koeraga jalutada), õues olemine teeb terveks ja tugevaks ning see on lihtsalt üks mõnus koht. Ainult neli last, ei osanud midagi nimetada. Lapsed võiksid osata nimetada mitut kasulikku aspekti õues käimise juures, hetkel oli vaid üksikuid lapsi, kes nimetasid rohkem, kui ühe asja.

- **Kas lasteaias loetakse teiste maade muinasjutte? Milliste?**

Enamus lasteas vastasid „Jah“, kuid vähe oli lapsi, kes oskasid ka näiteid tuua.

- **Kas sinu rühmas käib teisest rahvusest/teisi keeli rääkivaid lapsi?**

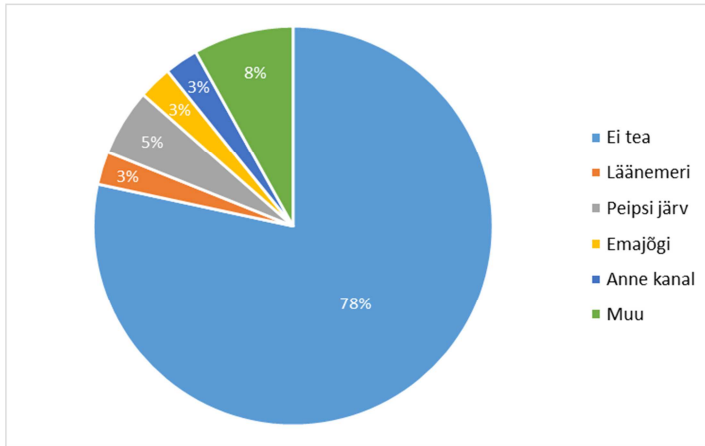
32 last vastasid „Jah“, kuid vähesed täpsustasid, järgmisel aastal võiks lisada küsimusele täpsustuse, et paremini aru saada, mida lapsed täpsemalt mõtlevad.

5. MERI JA RANNIK, VESI

- **Millise mere ääres Eesti asub?**

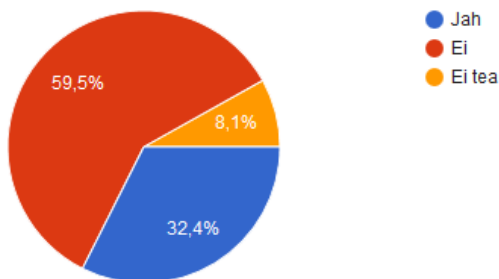
Õiget vastust teadis ainult 1 laps ning 29 ei osanud midagi vastata. Veekogudest pakuti veel: Peipsi järv, Emajõgi, Anne kanal. Lisaks pakuti ka Paide, Venemaa, Euroopa (kõiki 1 kord). Tundub, et veekogude mõisted on lastel segamini.

Läänemerd ei tunne meie lasteaias lapsed ilmselt selle tõttu, et meie lasteaias asub merest kaugel. Läänemere teemat võiks rohkem lasteaias puudutada. Teadlikkust suurendaks kindlasti seal elavate tuntumate loomade, kalade ja lindude tutvustamine (elurikkus). Uuel õppeaastal võiks kõik rühmad vähemalt ühe nädala pühendada Läänemere ja selle elustikuga tutvumisele.



- **Kas veelinde (pardid, luigid) tohib talvel sööta?**

Suurem osa lastest (22) teadis, et veelinde ei tohi toita.



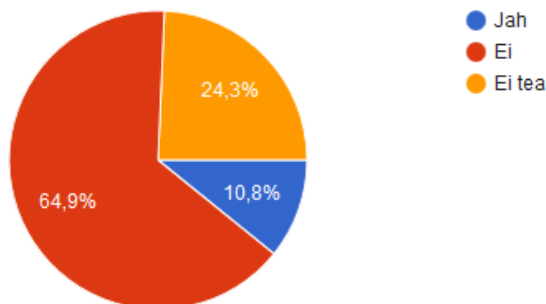
- **Palun selgita, miks on vaja vett säästa?**

Suurem osa vastanutest (16) arvas, et vett on vaja säästa, sest muidu saab puhas vesi otsa ja seda ei jätku kõigile. Veel toodi välja, et see on loodusele kasulik (nt ei tekiks üleujutusi) ning säästab raha ja torud ei lähe umbe. Mõned ei osanud midagi vastata.

Vee säästmine on väga oluline teema tänapäeva maailmas. Kindlasti tuleks ka edaspidi lastele vee säästmisest rääkida, et nad avastaksid ja õpiksid juurde oskusi, kuidas seda veel saab teha. Sellele aitaks hästi kaasa lastega koos erinevate katsete tegemine ja nt reoveepuhastusjaama külastuse võimalus.

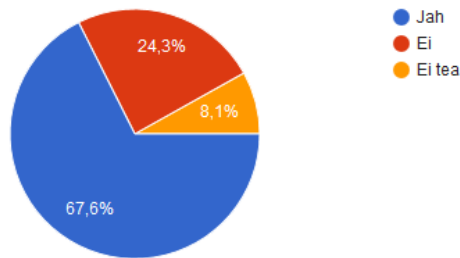
- **Kas Lotte lasteaias on tilkuvaid kraane?**

Hea on tõdeda, et suurema osa laste arvates (24) ei ole lasteaias tilkuvaid kraane.



- **Kas Lotte lasteaias kasutatakse lillede kastmiseks vihmavett?**

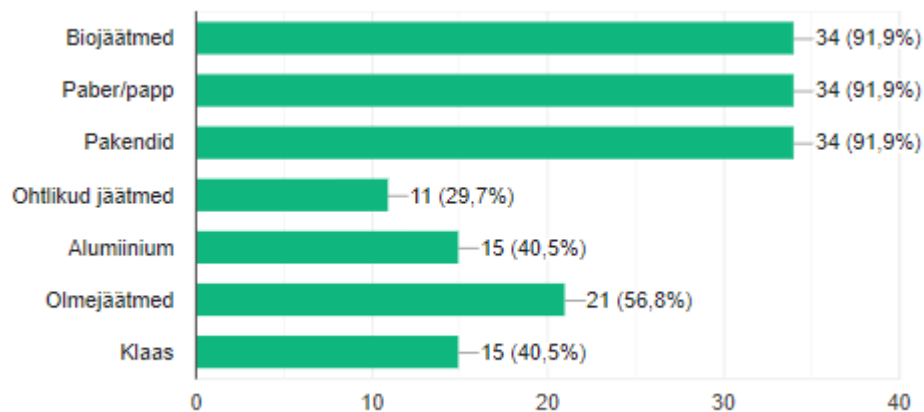
Väga tore, et enamus lapsi (25) teab, et kasutame lasteaias lillede kastmiseks kogutud vihmavett. Ka lastel on võimalus vihmavett oma tegevusteks kasutada (poriköögis meisterdamine).



6. PRÜGI JA JÄÄTMED

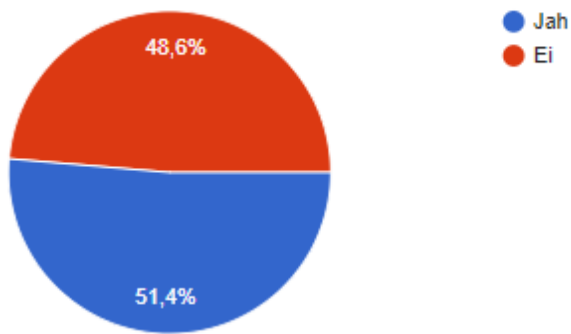
- **Palun loetle, millist liiki jäätmeid Lotte lasteaias sorteeritakse?**

Hea meel, et kõik vastanud lastest teadsid, et majas sorteeritakse biojätmeid, paberit ning pappi ja pakendeid. Kui järgmisel aastal prügi teemat käsitleda, võiks põhjalikumalt rääkida ohtlikest jäätmetest - mis need on ja miks need on vaja eraldi sorteerida?



- **Kas Sinu kodus sorteeritakse jäätmeid?**

Siin jääb küsimus, kas lapsed üldse teavad, et kodus jäätmeid sorteeritakse? Samas, arvestades, et küsimused küsiti laste seas vanuses 5-7, võiks arvata, et nad võiksid olla kursis. Meeldiks, kui ring oleks oluliselt sinisem, sest just kodudest saavad alguse kõik head harjumused.



- **Kui jah, siis mida eraldi kogutakse?**

Tegu oli avatud küsimusega, st lapsed said ise vastata, mida neil kodudes sorteeritakse. Kõige enam vastati, et sorteeritakse **paberit**, populaarsuselt järgmine olid **pakendid**. Mainiti ka biojätmeid, klaasi ja taarat (pudeleid).

- **Palun selgita lühidalt, miks on vaja jäätmeid sorteerida?**

Meeldivalt üllatav oli lugeda, et suurem osa lapsi olid väga hästi kursis peamiste põhjustega, miks prügi sorteerida - mainiti erinevas sõnastuses looduse hoidmist/säästmist, loomade kaitsmist ja taaskasutust. Siin on tehtud lapsevanemate ja õpetajate poolt väga hea töö! Küsimus nõudis lapselt teadmisi ja teadmiste analüüsi ja seda rõõmustavamad need tulemused on.

- **Kas Lotte lasteaed teeb midagi, et hoida oma lasteaia ümbrus puhtana? Mida?**

Pea kõik lapsed vastasid, et me (lapsed ja töötajad kollektiivselt) koristame ümbrust (prügist). Kaks last mainisid ka muru niitmist. Sellest võib järeldada, et lapsed on aktiivselt kaasatud ümbruse korrastamisesse ning et sellest räägitakse.

- **Palun nimeta viise, kuidas Sina saaksid prügi tekkimist vähendada (või mil viisidel Sa seda juba praegu vähendad)!**

Vaid 5 last 37-st nimetasid erinevas sõnastuses, et tarbivad vähem. Kõik ülejäänud lapsed kas ei osanud küsimusele vastata või vastasid üldiselt prügi koristamise kohta. Eeldusel, et küsimuse püstitus ei olnud lastele liiga keeruline, võiks edaspidi mõelda, kuidas lastele tutvustada erinevaid viise prügi tekkimise vähendamiseks. Ilmselt oleks mõistlik alustada tarbimise vähendamise ideest, sest see on lastele kõige kergemini mõistetav.

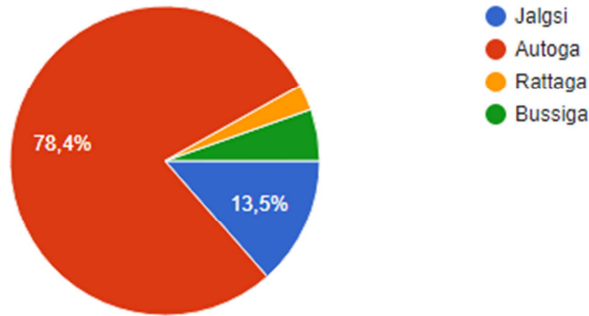
- **Mis on kompost? Mida pannakse kompostihunnikusse? Miks?**

Pea kõik lapsed teadsid (lastele omases sõnastuses), mida kompostihunnikusse pannakse (enim nimetati oksa (sest need on seal alati kõige peal ja nähtaval), aga ka banaanikoori, õunasüdameid, biojätmeid, porgandi otsi, looduslikke asju. Vaid üksikud lapsed ei osanud vastata ühelegi küsimuse osale. Üllatavalt paljud lapsed nimetasid, et biojätmed muutuvad seal mullaks/lagunevad. Ka selles küsimuses on õpetajad (ehk ka lapsevanemad) teinud head tööd!

7. TRANSPORT

- **Kuidas tuleb enamasti lasteaeda?**

Kahjuks ei ela meie lasteaia lapsed piirkonnas ja 78% vastanutest tulevad lasteaeda autoga. Ainult 13,5% tulevad lasteaeda jalgsi.



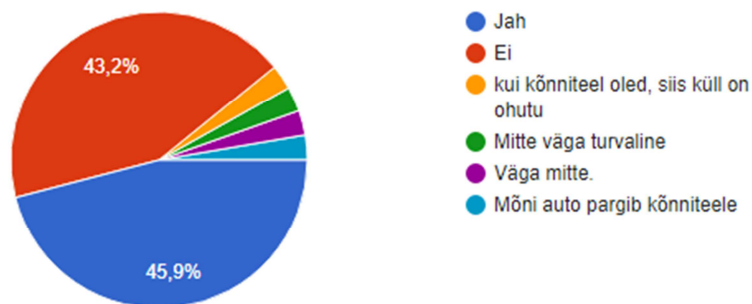
• **Kas lasteaia ees on Sinu arvates hommikuti palju autosid?**

Pooled lastest 54% tõdevad, et lasteaia ees on hommikuti palju autosid, kolmandik arvab, et ei ole.



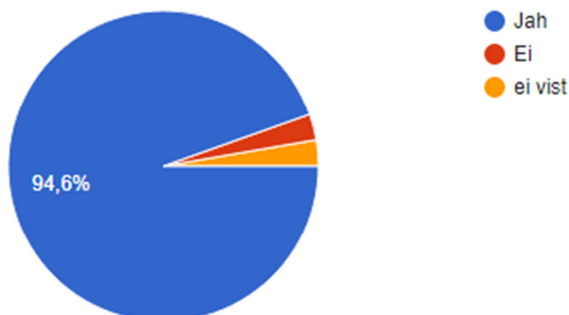
• **Kas lasteaia parkla on Sinu arvates jalakäijale turvaline?**

Vastused jagunevad peaaegu pooleks, 46% arvab, et on turvaline ja 43% arvab, et ei ole.



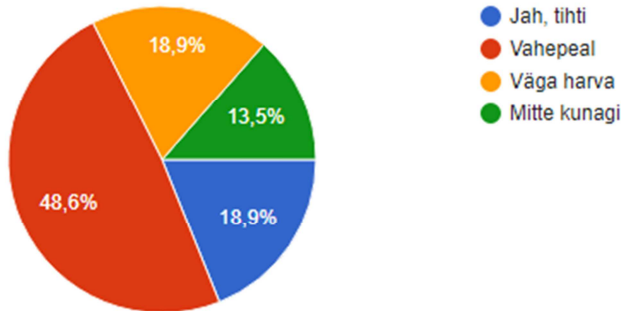
• **Kas lasteaias on jalgrataste jaoks parkla?**

Peaaegu kõik lapsed (95%) teavad, et lasteaias on jalgrataste jaoks olema parkla.



• **Kas sõidad lasteaias õues olles jalgrattaga?**

Rõõm on tõdeda, et lasteaia ei sõida rattaga ainult 13% lastest, kõige suurem hulk, peaaegu pooled vastanutest sõidavad vahepeal ja 19% vastas, et sõidavad tihti.



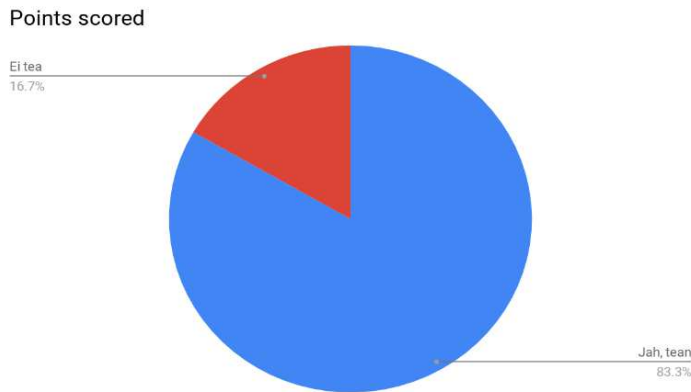
Lapsed tulevad lasteaeda enamasti küll autoga, kuid rõõm on tõdeda, et suur osa lapsi saab lasteaia õuealal liikuda rattaga.

TÖÖTAJATE KESKKONNAÜLEVAATUSE VASTUSTE ANALÜÜS

1. INFO, TEAVITAMINE JA KAASAMINE

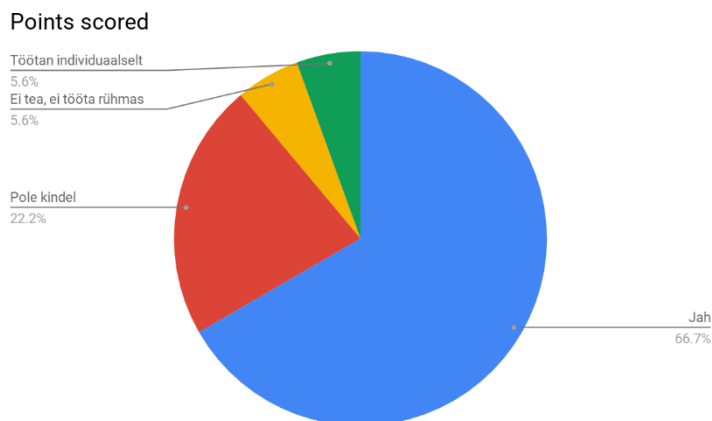
- **Kas sa tead, mis on Rohelise Kooli programm?**

14 küsimustikule vastanud Lotte lasteaia töötajat on vastanud, et nad teavad, mis on Rohelise Kooli programm. 3 töötajat on kuulnud programmist aga täpsemalt ei tea mida see endast kujutab või mida seal tehakse. Selline tulemus näitab, et suur osa vastanuist toimetab Rohelise Kooli programmiga ja teab mis see on. Kuna küsimustikule vastasid ka inimesed, kes ei tööta otseselt rühmades, võivad nemad tõesti olla kõrvale jäänud meie sellealastest aruteludest ja tegemistest. Ka täienes Lotte lasteaed 2019 aasta sügisel mitme uue õpetajaga, kes ei pruukinud alles tööle tulnuna Rohelise Kooli programmiga kursis olla.



- **Kas sinu rühma lapsevanemad teavad Rohelise Kooliprogrammist ja et me osaleme selles?**

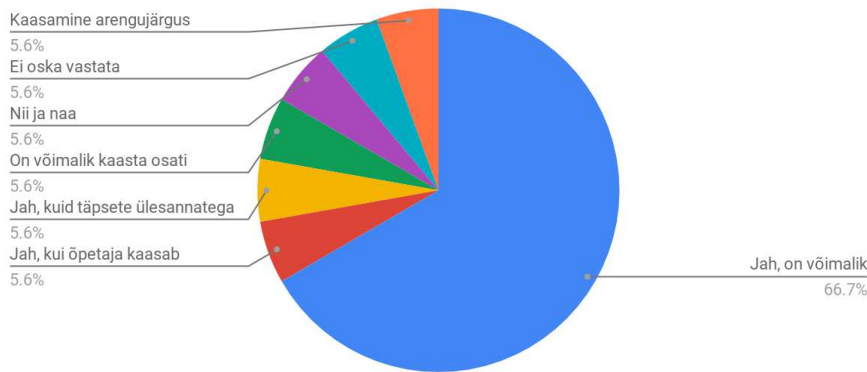
12 lasteaiaaia töötajat on vastanud sellele küsimusele jaatavalt. Pole kindlad 4 töötajat. Ilmselt ongi keeruline vastata kõigi oma rühma vanemate eest. Võib ju rääkida koosolekutel, või teavitada vanemaid matkadest, prügikoristusest jms, kuid tõhusam tundub siiski vanemate kaasamine lasteaia selle alastesse toimetamistesse. Ka võiks vanematele rohkem propageerida meie Rohelise Kooli blogi jälgimist. See eeldab aga, et kõik rühmad ka blogi täitmisel osaleksid. 1 inimene on vastanud, et ta ei tööta rühmas ja seetõttu ei saa sellele küsimusele vastata ja 1 töötaja on vastanud, et töötab individuaalselt lastega.



- **Kas laste vanematel on sinu hinnangul võimalik olla osalised keskkonnahariduse andmisel või saada ise keskkonnahoiu alal haritud?**

Jah, on võimalik, on vastanud sellele küsimusele 12 lasteaiaaia töötajat. 1 töötaja on vastanud, et on võimalik kui õpetajad kaasavad. Kindlasti on see võimalus, kuidas viia teadmine rühmas toimekate vanemate kaudu teiste vanemateni, kes veel ei tea Rohelisest Koolist. Edu heade kaasamisnippide väljamõtlemisel järgmiseks õppeaastaks! 1 töötaja vastab, et vanemaid on võimalik kaasata osade asjade puhul, nagu prügi sorteerimine, mõistlik elektri ja vee kasutamine jne. 1 töötaja arvab et meie maja vanemad on kaasatud õppekäikude, keskkonnarühma töö juures, kuid vanematel võiksid olla konkreetsamad võimalused lisaks. Millised need võimalused olla võiksid? 1 töötaja arvates on vanemate kaasamine alles arengujärgus ja 1 töötaja arvab oma vastuses, et osalemisega keskkonnahariduse andmisel on meie majas nii ja naa. 1 inimene ei oska sellele küsimusele vastata. Ilmselt annaks selgema pildi asjast ka vanemate endi küsitlus.

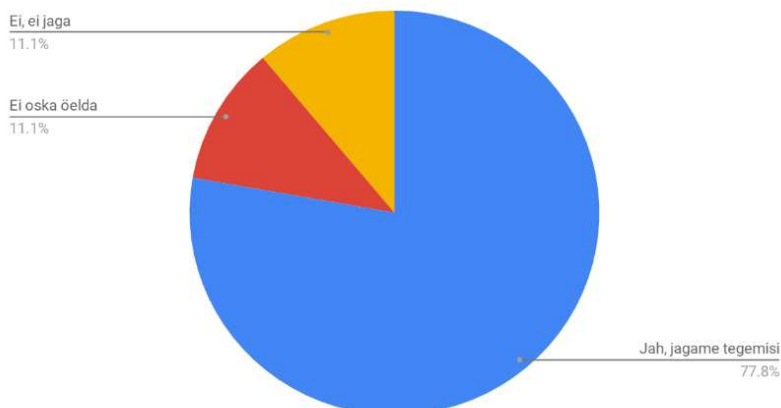
Points scored



- **Kas me jagame oma keskkonnaalaseid tegemisi meedias, sotsiaalmeedias?**

14 Lotte lasteaia töötajat on vastanud sellele küsimusele jaatavalt. Ilmselt on need töötajad, kes on ise jagajad ja postitajad. 2 on vastanud eitavalt ning 2 töötajat ei oska öelda, kas me jagame oma tegemisi meedias või sotsiaalmeedias. Võibolla on teadmatus taga töötajad, kes ei tööta rühmas ja kes teavad küll suurtest ettevõtmistest nagu prügikoristus aga ei puutu otseselt kokku blogisse ega facebooki teadete postitamisega.

Points scored



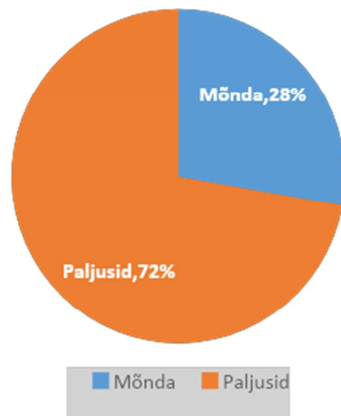
2. ELURIKKUS JA LOODUS, ÕUEALA

- **Kas oled lastega õues õppinud ja loodust uurinud?**

Kõik vastajad olid lastega loodust uurinud ja õppinud. Vastuseks 100% jah. Rõõm on tõdeda, et õuesõpe ja looduse uurimine on meil au sees. Tulevikus võiks täpsemalt uurida, milliseid tegevusi õues läbi viiakse ja milliseid tegevusi tehakse õues harva.

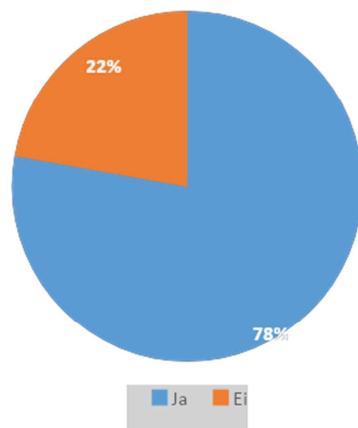
- **Kas tead, millised loomad, linnud ja putukad elavad lasteaia õuealal?**

Valdav enamus teadis paljusid liike. Võime järeldada, et õpetajad oskavad vastata, kui laps küsib mõne lasteaia õuealal elava looma, linnu või putuka kohta.



- **Kas oled oma rühma laste käest uurinud, kui palju taime-, looma- ja seeneliikid teavad?**

Vastajate hulgast on suurem enamus uurinud laste teadmisi erinevate liikide kohta. Ilmselt polnud seda tehtud veel nooremates rühmades ja need vastanutest, kes ei tööta rühmas. Õpetajad on tutvustanud oma rühma lastele erinevaid liike ning on selle käigus saanud teada kui suur on laste teadlikkus vastavas valdkonnas. Lisaks oleme osalenud projektis „Suur Taimejaht“, mille üheks osaks on uurida teatud liikide tundmist.

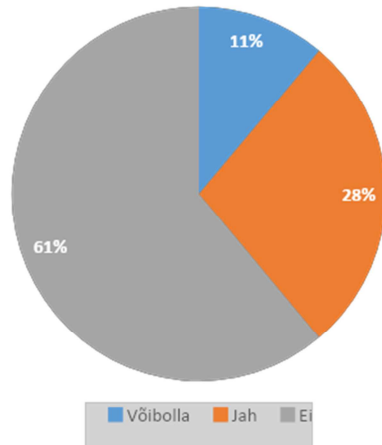


- **Missuguseid juur- ja köögivilju oled rühma lastega peenramaal või rühmas kasvatanud?**

Kõige rohkem on vastanute rühmades kasvatatud porgandeid, kartuleid, kurki, tomateid. Nimetati ka maitsetaimi, redist. Tore on näha, et rühmades leidub väga mitmekesist aiandustegevust. Loodame, et tulevikus luuakse rohkem peenraid, kus saavad lapsed jälgida, kuidas kasvavad taimed. Peenardel võiks kasvatada erineva kasvuajaga taimi: mida oleks võimalik varakult tarbida ja selliseid, mille saagikoristus jääb päris sügisesse. Läbi peenramaa täiendamise, loodame suurendada ka selle viljakust, et seal saaks rohkem uurida ja avastada.

- **Kas lasteaia õuealal on ala, mida ei niideta, et lapsed saaksid taimi ja putukaid uurida?**

Enamus vastanutest ütles, et meil sellist ala ei leidu ja tegelikult meil tõesti eraldi niitmata ala ei ole. Mõned siiski ütlesid, et meil on selline ala, võib-olla mõtlesid nad aia ääri, kus on kõrgem rohi või oleme me selle ala loomisest nii palju rääkinud, et ongi juba tunne, et see on juba olemas. Loodame kevadel sellise ala luua, siis võiks ka uurida, kuidas see ala on vastuvõetud ja kuidas kasutust leidnud.



- **Mida oleme lasteaia teinud, et suurendada elurikkust õuealal?**

Vastanud tõid välja palju erinevaid asju, mida oleme juba teinud: õueala elurikkuse suurendamiseks on ehitatud pesakaste, loodud putukate hotell, lillepeenraid, toidetakse talvel linde ning on olemas ka kompostikast.

- **Mida saaksime veel teha, et suurendada elurikkust meie lasteaia õuealal?**

Vastuste seas oli ettepanekuid uuendada putukahotelli, luua niitmata ala, istutada rohkem lilli, et meelitada putukaid. Samuti oli ettepanek tekitada üks mullane ala, kus lapsed saavad ise kaevata ja uurida maa-aluseid pisiorganisme ning vihmausse. Pakuti välja ka lindudele joogikoha tekitamise idee. Samas oli ka neid, kelle arvates ei ole vaja midagi muuta või ei osatud lihtsalt vastata. Lähtuvalt nendest vastustest täiendasime käesoleva õppeaasta tegevuskava.

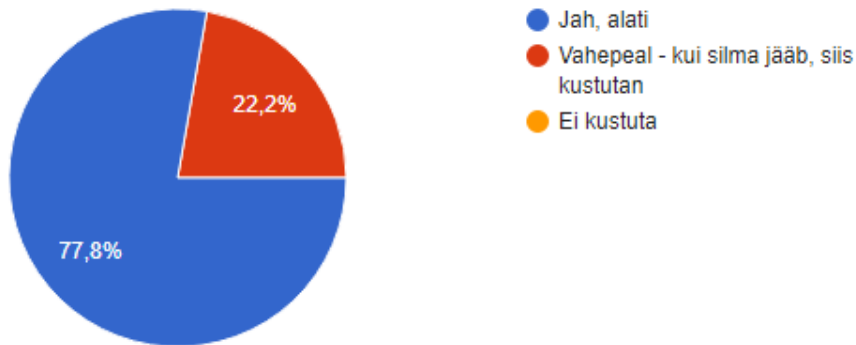
3. KLIIMAMUUTUSED, ENERGIA

- **Kas lasteaed võtab osa energiasäästu kampaaniatest? Millistest?**

Valdav enamus töötajatest teavad, et võtame osa energiasäästu kampaaniatest. Leidus mõni üksik, kes ei teadnud, kas osaleme. Kõige rohkem leidis nimetamist sooja kampsuni päev/nädal. Lisaks toodi välja, et säästame igapäevaselt vett ja elektrit. Võib öelda, et töötajad on üldiselt teadlikud, millistest kampaaniatest osa võtame ning osalevad nendes ka ise.

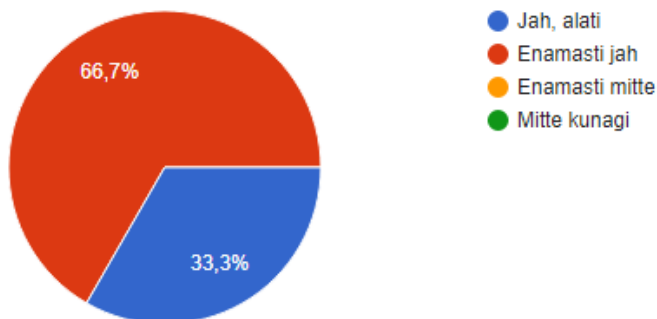
- **Kas kustutate lambid kohe, kui väljas on piisavalt valgust?**

14 töötajat kustutab alati tule, kui väljas on piisavalt valgust. 4 töötajat kustutab piisava valguse korral lambid vahepeal. Võib tõdeda, et töötajad on tublid märkama, kas väljas on piisavalt valgust lambi kustutamiseks.



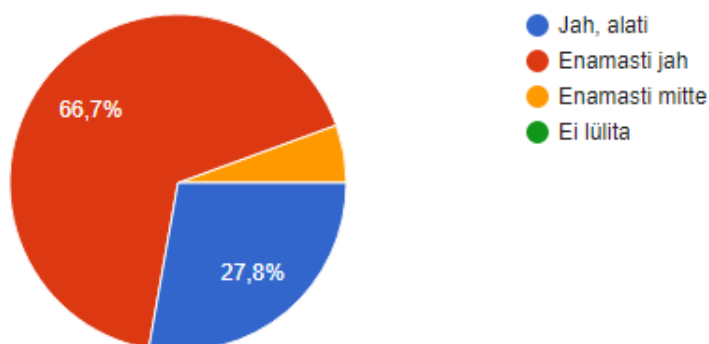
- **Kas tühjades ruumides on alati lambivalgus kustutatud?**

Tühjades ruumides on kas alati (6 vastust) või enamasti (12 vastust) tuled kustutatud. Siit võib järeldada, et aeg-ajalt siiski põlevad lambid ka tühjades ruumides. Töötajad võiksid rohkem märgata, kui tühjades ruumides põlevad lambid.



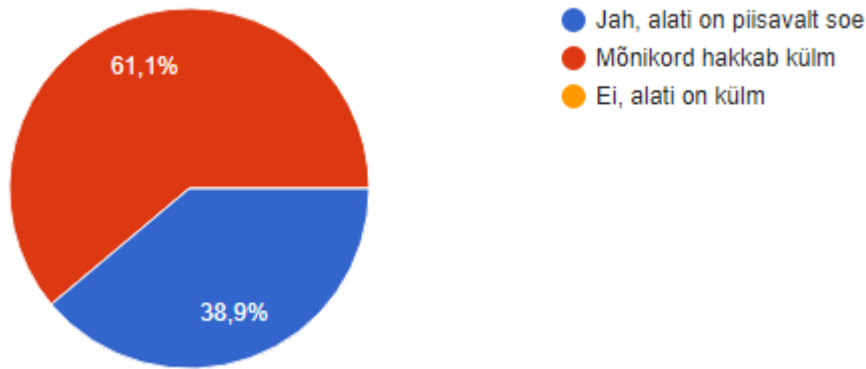
- **Kas lülitate arvutid ja muud seadmed välja, kui Sa neid pikemat aega ei kasuta?**

Arvutid ja muud seadmed on kas enamasti (12 vastust) või alati (5 vastust) välja lülitatud, kui neid pikemat aega ei kasutata. Üks töötajatest vastas küsimusele eitavalt. Ilmselt on arvuti see, mis pole enamasti välja lülitatud, sest seda läheb päeva jooksul korduvalt vaja.



- **Kas rühmaruumis on soe?**

11 töötajat leidis, et mõnikord hakkab rühmaruumis külm ning 7 töötajat, et alati on piisavalt soe. Inimeste külmataluvus on erinev. Kas on soe või külm, sõltub suuresti ka sellest, kas rühmas on palju aknaid, millisest suunast puhub tuul, milline on aasta-aeg jne. Üldiselt on lasteaias siiski soe.

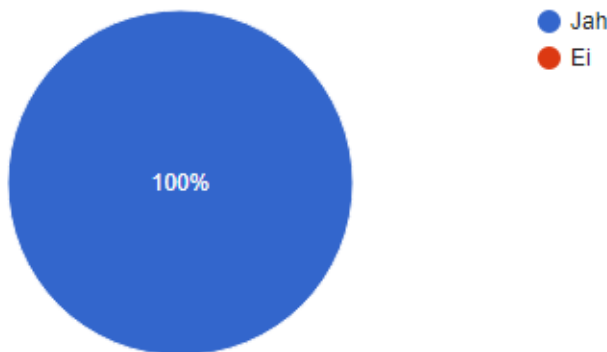


- **Mida saad teha, kui külm hakkab?**

Tegemist oli avatud küsimusega. Kõik töötajad vastasid, et panevad ennast soojemalt riidesse (kampsun selga, pleed ümber, villased sokid jalga jms). Lisaks toodi kolmel korral välja, et kui väga külm on, keeran kütet juurde või liigun/võimlen. Pakuti ka varianti juua sooja teed. Kõik töötajad teavad, mida teha, kui hakkab külm.

- **Kas säästad paberit?**

Kõik vastanud säästavad paberit. Töötajad on teadlikud paberi säästmise vajadusest.

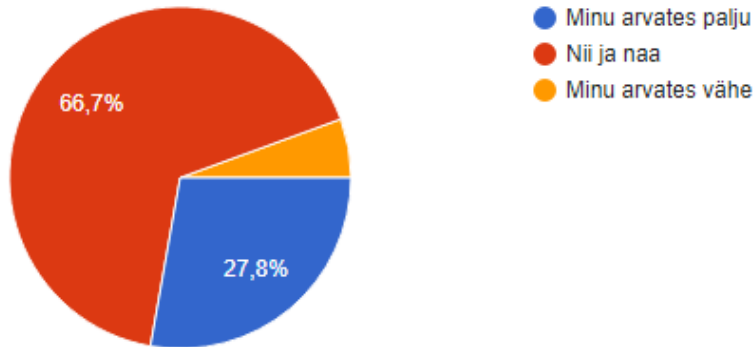


- **Kuidas saab paberit säästa?**

Kõige rohkem pakuti järgmisi variante: kasutan paberi mõlemat poolt; mõtlen läbi printimise vajaduse; prindin mõlemale poolele; kui ise paberit enam ei vaja, annan lastele joonistamiseks; löikan üle jäänud tühja serva märkmepaberiks. Väga paljud vastanutest tõid välja mitu varianti, kuidas nemad paberit säästavad. Võib järeldada, et töötajad saavad aru paberi säästmise vajalikkusest ning tõesti teevad seda oma igapäevatoos.

- **Kas lasteaias visatakse toitu ära?**

12 töötajat leidis, et toidu ära viskamisega on nii ja naa. Võib oletada, et mõnikord visatakse ära palju toitu ja teinekord vähem. Viie vastaja arvates visatakse toitu palju ära ning üks vastanutest leidis, et toitu visatakse ära vähe. Täiskasvanu silmis ilmselt visatakse toitu ära palju. On päevi, kus lapsed söövad võrdlemisi hästi ja on päevi, kus lapsed jätavad järgi väga palju toitu (kas on tegemist uue toiduga, toit näeb lapse arvates kahtlane välja jms).



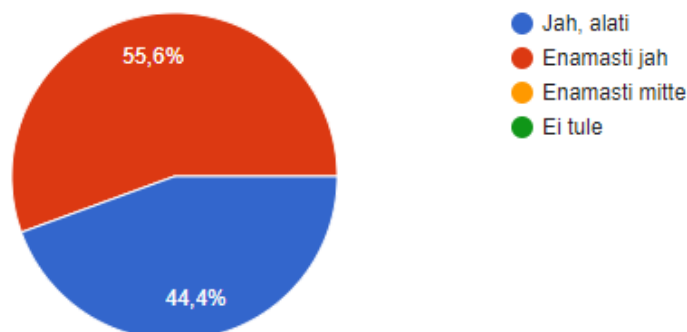
- **Mida saab teha, et toitu vähem ära visataks?**

Kõige enam pakuti välja variante motiveerida lapsi sööma ja lasta lastel ise toitu tõsta. Mitmel korral pakuti, et võiks uurida, mis lastele maitseb ning vähendada leiva söömist. Lisaks arvati, et lastest üle jäänud sööki võiks pakkuda julgemalt töötajatele. Nii nagu eespool välja toodud, siis jätkame laste motiveerimist ning laseme lastel ise toitu tõsta. Kaalumist tasub mõtte mitte pakkuda leiba prae kõrvale. Supi kõrvale võiks siiski leiba pakkuda. Lisaks võiks uurida ka laste käest, mis neile maitseb. Õpetajad saavad teha rühmades selgitustööd ning arutleda lastega, miks on oluline süüa sooja toitu/erinevat toitu.

4. GLOBAALNE KODAKONDSUS, TERVIS JA HEAOLU

- **Kas tuled tööle hea meelega?**

On rõõm tõdeda, et meie töötajad tulevad tööle heameelega ja lausa üle poole tulevad hea meelega tööle lausa alati. Meie maja töötajatele meeldib nende töö, nad teevad seda hea meelega.

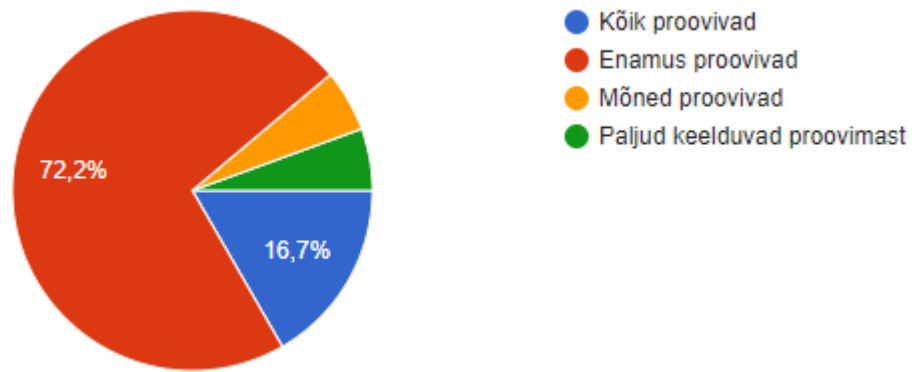


- **Kas sul on lasteaia kolleegi poole oma murega pöörduda? Kelle?**

17 vastanut ütlesid, et neil on lasteaia, keegi kelle poole oma murega pöörduda: nimetati kolleege, rühmameeskonda, mentoreid ja juhtkonda. Üks töötaja vastas, et tal ei ole kolleegi poole pöörduda, selline vastus teeb siiski murelikuks, sest siin on ka üks liiga palju. Kindlasti tuleb jätkata vaimse tervise toetamisega ka täiskasvanute seas.

- **Kas lapsed proovivad kõiki toite?**

Töötajad hindavad laste toidu proovimisvalmidust heaks. Need tulemused on kooskõlas ka laste vastustega. Õpetajad on teinud head tööd, julgustades lapsi toitu vähemalt proovima.



- **Miks on oluline süüa erinevaid toite?**

12 töötajat nimetasid olulisena tervislikku aspekti (vitamiinide ja toitainete kätte saamine erinevatest toitudest). Neli nimetasid ainult maitsemeelte rikastamist ja üks töötaja vastas, et see polegi oluline, selles valguses võiks mitmekesise toitumise vajalikkust töötajatele siiski veel selgitada.

- **Kas sa käid iga päev õues? Kui sa õue ei lähe, siis miks?**

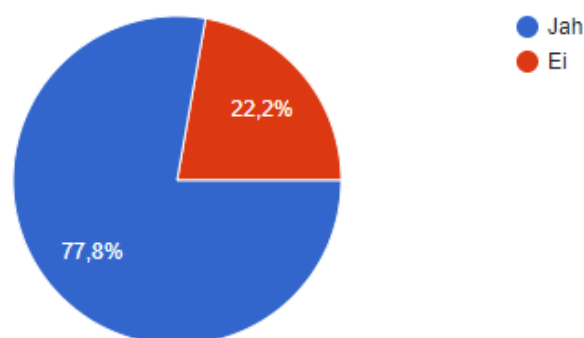
100% vastanutest ütles, et käib igapäev õues. 7 töötajat soovisid lisada, et nad ei lähe õue halbade ilmastikuolude või haiguse tõttu (mis on igati loogiline). Järgmisel korral võiks uurida täpsemalt, millised on need tingimused, kuna õue ei minda, et teada saada, kas me mõistame „halba ilma“ ühte moodi.

- **Miks on oluline käia õues?**

Enamus (12 vastanut) tõid välja rohkem kui ühe kasuliku teguri. Meie lasteaia töötajad, mõistavad õues käimise olulisust ja oskavad seda ka selgitada.

- **Kas sinu rühmas loetakse teiste maade muinasjutte? Milliste?**

Enamus rühmades loetakse teiste maade muinasjutte, kuid vastustest jääb pigem kõlama, et lapsed ilmselt ei tea, kust need lood pärit on ja ka õpetajad ise ei oska nimetada, kust need lood pärit on.



- **Kas sinu rühmas käib teisest rahvusest/teisi keeli rääkivaid lapsi?**

Miks me küll arvasime, et see küsimus on otstarbekas, me ju teame niigi, et meil on igas rühmas mitmekeelseid lapsi. Tulevikus tuleks hoopis uurida, kas rühma lapsed teavad, et

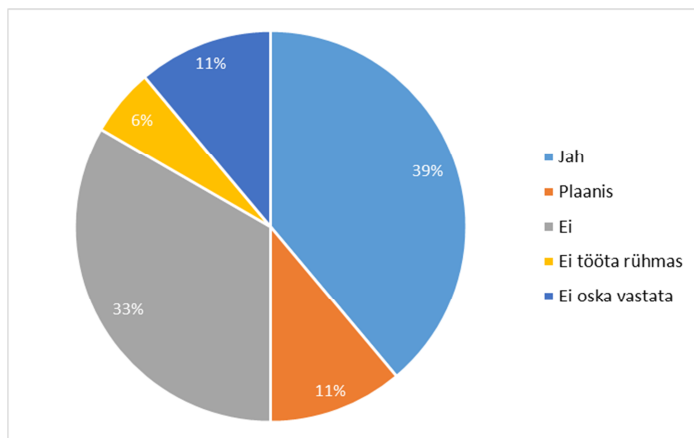
rühmas on mitmekeelseid lapsi ning kas ja kuidas õpetaja käsitleb erinevate rahvuste teemat lastega.

Globaalse kodakondsuse teema oleks vaja tulevikus kogu kollektiiviga koos üle vaadata, selle üle arutleda, et üheskoos paremini mõista, kuidas seda teemat paremini mõista ja käsitleda.

4. MERI JA RANNIK, VESI

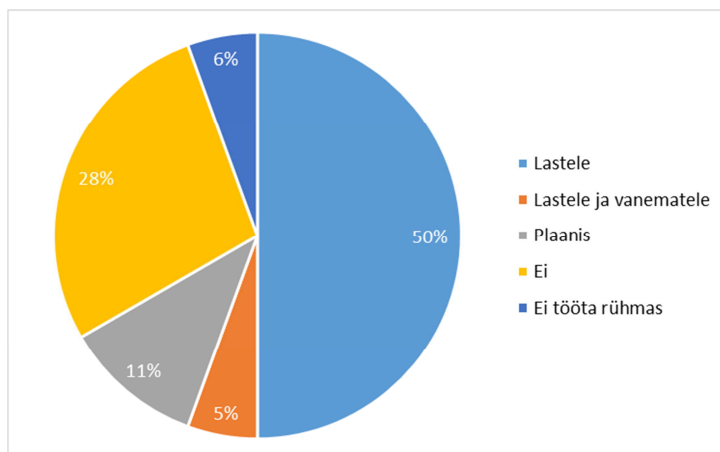
- **Kas Sinu rühma õppetöös on merega seotud teemasid (eriti Läänemerega)?**

Pooled vastanustest ei ole õppetöös merega seotud teemasid käsitlenud või ei tööta rühmas/ei oska vastata. Päris paljud (7) on seda teemat siiski käsitletud ning mõnel vastanul on see plaanis (2).



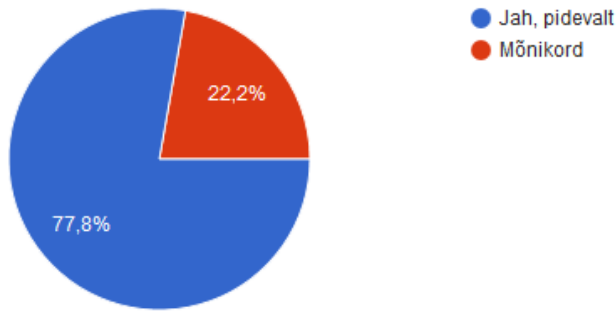
- **Kas räägid lastele ja lastevanematele, miks veelindude toitmine on kahjulik?**

Hea oli näha, et pooled vastanustest (9) on seda teemat lastele selgitanud, aga vanematega on ainult 1 seda arutanud. Vajaduse tekkides on mõnel töötajal (2) plaanis seda selgitada.



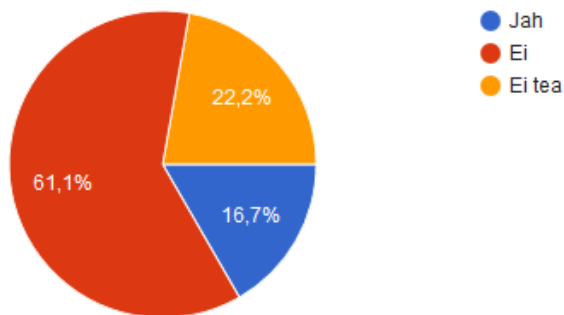
- **Kas selgitad lastele, miks on vaja vett säästa?**

Väga tore, et kõik vastanud töötajad selgitavad lastele, miks on vaja vett säästa ning enamus teeb seda pidevalt (14). Seda tehakse põhiliselt läbi igapäevaste tegevuste (käte pesu), õppemängude ja ise eeskujuna näidates.



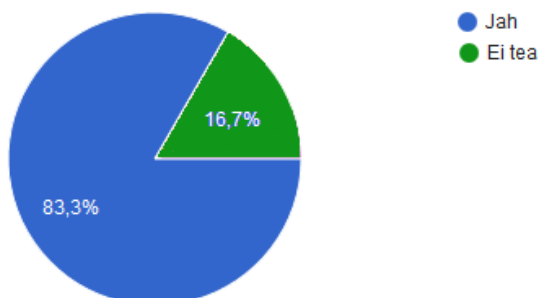
- **Kas lasteaias on tilkuvaid kraane?**

Ka suurema osa töötajate (11) arvates ei ole lasteaias tilkuvaid kraane. Lasteaia kraanid tasub üle vaadata, kuna mõned vastasid, et meil on tilkuvaid kraane.



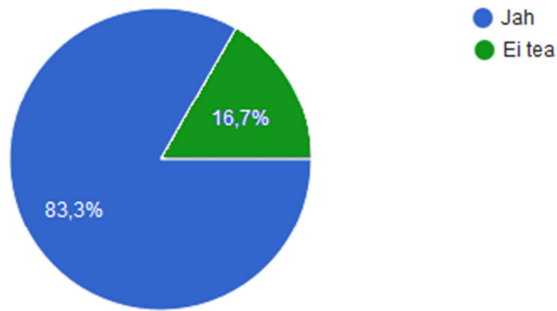
- **Kas wc-potid on kaheüsteemsed?**

Enamus töötajaid (15) teab, et lasteaias on kaheüsteemsed wc-potid.



- **Kas suvel kogutakse lasteaias taimede kastmiseks vihmavett?**

Enamus vastanud töötajatest (15) teab, et lasteaias kogutakse taimede kastmiseks vihmavett. Taskus veel teavitada, et kõik teaksid, et meil on selline võimalus. Tulevikus uurida, kui paljud rühmad seda päriselt kasutavad.



6. PRÜGI JA JÄÄTMED

- **Palun loetle, millist liiki jäätmeid Lotte lasteaia sorteeritakse?**

Kõik vastanud töötajatest teadsid laias laastus, millist prügi lasteaed sorteerib. Vähem, sarnaselt lastega, nimetati ohtlikke jäätmeid (patareid). Patareide ja küünlaümbriste kogumise võiks ehk uuesti töötajate seas üle rääkida, et teadlikkus suureneks.

- **Millist liiki jäätmeid Sa kodus sorteerid?**

18-st vastanutest ütles vaid üks, et ei sorteerid midagi. Enim sorteeritakse kodus paberit ja pakendeid, nimetatakse ka taarat (klaasi) ja ohtlikke jäätmeid, vähem biojäätmeid.

- **Palun selgita lühidalt, miks on vaja jäätmeid sorteerida?**

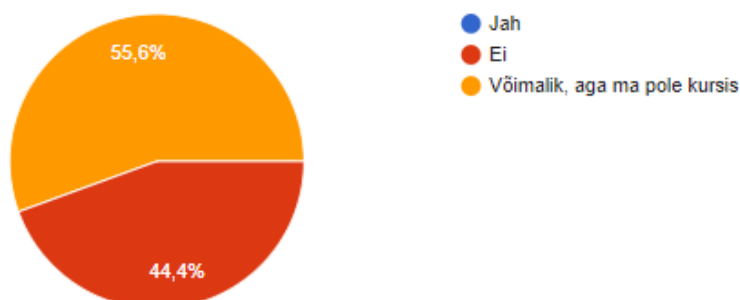
Teadlikkus jäätmete sorteerimise tähtsusest ja vajalikkusest lasteaia töötajate seas on väga hea. Põhjustena tuuakse esile ellu jäämist, keskkonnahoidu, looduse säästmist, taaskasutust, rahalist kokkuhoidu.

- **Kas Lotte lasteaed teeb midagi, et hoida oma lasteaia ümbrus puhtana? Mida?**

Ootuspäraselt nimetatakse enim lasteaia ümbruse, st õueala koristamist. Samas nimetatakse ka jäätmete sorteerimist, lastega koos maja ümbrusest prügi korjamist, õuemänguasjade puhastamist õpetajate poolt, talgupäeva.

- **Kas teame, kui palju jäätmeid Lotte lasteaed toodab?**

Suurem osa töötajatest arvavad, et on võimalik, et lasteaial on oma jäätmete hulga ülevaade, kuid samas ütlevad, et nad pole sellega kursis. Võiksime uurida, kas meil oleks järgmisel õppeaastal võimalik kuidagi teada saada, millises mahus me jäätmeid toodame, et võrrelda seda tuleva aasta mahuga ning proovida seda pidevalt natukenegi vähendada?



- **Palun nimeta viise, kuidas Sina saaksid prügi tekkimist vähendada (või mil viisidel Sa seda juba praegu vähendad)!**

Enim mainitakse töötajate seas taaskasutust, väiksemat tarbimist ja teadlikumat ostlemist (vähem pakendeid).

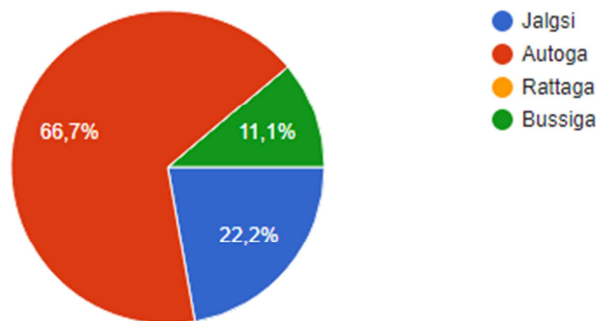
- **Mis on kompost? Mida pannakse kompostihunnikusse? Miks?**

Valdavalt teavad töötajad väga hästi, mis on kompost, mida sinna pannakse ja miks. Üksikud vastajad mainisid napilt, mida sinna pannakse ega täpsustanud muud.

7. TRANSPORT

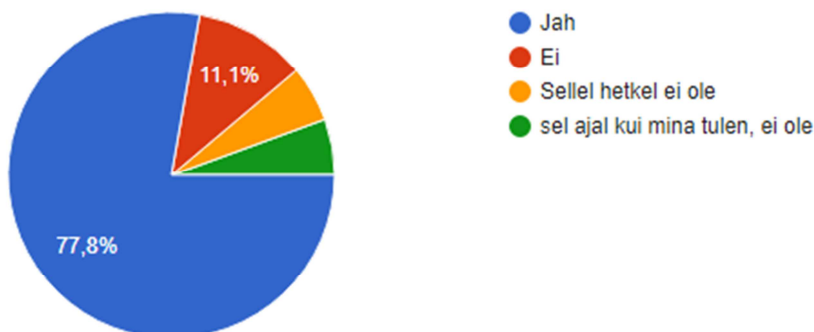
- **Kuidas tuled enamasti tööle?**

Enamus töötajatest, 67% tuleb tööle autoga, jalgsi 22% ja ühistransporti kasutab 11%.



- **Kas lasteaia ees on Sinu hinnangul hommikuti palju autosid?**

78% tõdeb, et lasteaia eest on palju autosid.



- **Kas lasteaia parkla on Sinu hinnangul jalakäijale turvaline?**

Parkla hindavad turvaliseks 72% vastanutest, 11% arvavad, et ei ole.



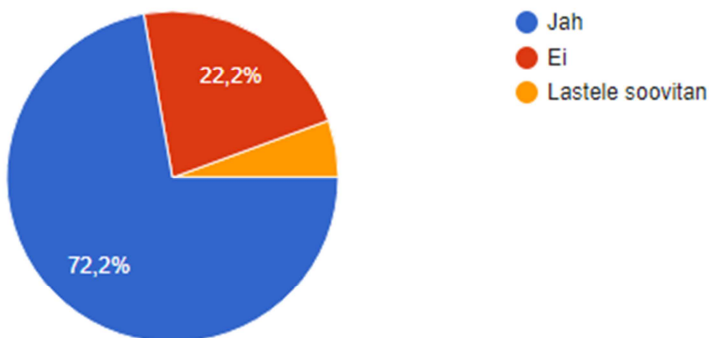
- **Kas lasteaias on rataste jaoks parkla?**

Kõik lasteaias töötajad teavad, et lasteaias on olemas jalgrataste parkla.



- **Kas soovitad teistel (õpetajad, lapsed, lapsevanemad) rohkem jalgsi käia?**

Kolmveerand vastanutes soovivad rohkem jalgsi käia.



Et innustada töötajaid, lapsi ja vanemaid rohkem kasutama ühistransporti või liikuma jalgsi, võiks transpordi teema olla üks järgmiste aastate fookusteema.

KOKKUVÕTTEKS

Küsitlusest selgus, et on teemasid, mida teavad nii lapsed kui ka töötajad hästi (nt prügi, jäätmed, säästmine). Aga on ka teemasid, millele tuleb edaspidi suuremat tähelepanu pöörata

(info ja teavitamine, meri ja rannik). Üldiselt võib siiski küsitluse tulemusi pidada heaks, lapsed ja töötajad on teadlikud. Nad teavad miks ja kuidas saab loodust säästa (vee, elektri ja paberi kokkuhoid, prügi sorteerimine jne).

Edaspidi tuleb tõsta laste, vanemate ja miks mitte ka töötajate teadlikkust, mis puudutab Rohelist Kooli. Teeme küll erinevaid keskkonnategevusi, aga seejuures ei viita me Rohelisele Koolile kui suunaandjale, mistõttu ei tea ka lapsed päris täpselt, mida Rohelises Koolis õppida saab. Laste teadlikkuse suurenedes on enamasti ka vanemad teadlikumad. Lisaks võiks pöörata suuremat rõhku teavitamisele, mis käib erinevates keskkonnaga seotud kampaaniates osalemise kohta.

Tulemusi analüüsidest tehti mitmeid ettepanekuid, mida edaspidi igapäevatoos teha/millele tähelepanu pöörata ning millega kindlasti jätkata:

- tähelepanu pöörata loomade, lindude, putukate jt õigetele nimetustele (vares - hallvares, künnivares; tuvi – kodutuvi, kaelustuvi jne);
- kindlasti jätkame laste motiveerimist toidu maitsemisel/söömisel ning laseme lastel ise endale sobilik portsjon tõsta;
- uurida lastelt, millised toidud neile maitsevad (et vähendada toidu ära viskamist);
- selgitada mõistet “maitsetaim” ning pakkuda erinevaid võimalusi maitsetaimede tundma õppimiseks ning õpitud teadmiste kinnistamiseks;
- jätkata vaimse tervise teemade käsitlemisega;
- uurida välja, kas kõik mõistavad “halba ilma” üheselt ning võtta omaks mõtteviis “Pole halba ilma, on vaid halb riietus”;
- tõsta laste teadlikkust, miks on oluline käia õues (laps oskab välja tuua rohkem kui ühe kasuliku aspekti);
- pöörata tähelepanu Läänemerega seotud teemade käsitlemisele (sh sealse elurikkuse tundma õppimine);
- käsitleda erinevaid veekogusid (lastel on mõisted segamini);
- jätkata säästmisega seotud teemade käsitlemist (vesi, elekter jne);
- jätkata jäätmete sorteerimist ning meid ümbritsevas keskkonnas prügi koristamist;
- käsitleda lastega eraldi ohtlike jäätmete teemat-mis need on ja miks on vaja eraldi koguda?;
- uurida välja, kui palju jäätmeid lasteaias tekitame ning püüda selle tekkimist vähendada;
- tutvustada lastele erinevaid viise, kuidas prügi tekkimist vähendada;
- jätkata õuesõppega;
- jätkata taimede kasvatamisega lasteaias õueala, et luua lastele rohkem võimalusi kogemiseks ja õppimiseks ning suurendada elurikkust;

- lasteaia õuealal elurikkuse suurendamiseks niitmata ala loomine;
- luua mullane ala, kus lapsed saaksid ise kaevandada ja tutvuda sealse elustikuga;
- tulevikus vaadata kogu kollektiiviga üle globaalse kodakondsuse teema, kuidas seda paremini mõista ja käsitleda.

Järgmisel õppeaastal tuleks jätkata järgmiste teemadega: elurikkus, lasteaia õueala ning tervis. Elurikkuse teema on lai ning võimaldab mitmekesiseid tegevusi. Teema pikendamine järgmisel õppeaastal annab võimaluse elurikkusega seotud temaatikat põhjalikumalt käsitleda. Lisaks toetab lasteaia õueala elurikkuse teema käsitlemist. Loodus on kõige loomulikum viis teadmiste omandamiseks ning loodusteemade tutvustamisel tuleb alustada sellest, mis asub lapsele kõige lähemal – kodukoha loodusest. Seega on lasteaia õueala igati sobilik valik.